

Forum
Akademija

**GARANCIJA
KAKOVOSTI**

**ZANESLJIV DOLGOROČNI
PARTNER**

Vodilno slovensko podjetje na področju zagotavljanja **strokovnih informacij in izobraževanj** za podjetja ter ustanove.

Smo **specialisti pri zagotavljanju ključnega strokovnega znanja in rešitev**, ki jih posamezniki potrebujete v vsakdanjem poslovnem življenju. Zanesljiva podpora z **vedno aktualnimi in ažurnimi informacijami** na portalih, seminarjih, strokovnih publikacijah ...

Naša ponudba:

- Izobraževalni programi
- Seminarji
- Spletna izobraževanja
- Dogodki
- Portali
- Priročniki
- Revije
- Kontrolne mape
- In-house izobraževanja

Obiščite našo
spletno stran

☎ 02 250 18 00
🌐 forum-media.si
✉ info@forum-media.si

Prva slovenska strokovna revija
**JAVNA NAROČILA
IN KONCESIJE V PRAKSI**

Junij 2025 | Revija za naročnike, ponudnike, koncedente in koncesionarje

INTERVJU

**mag. Gregor Ficko, direktor
ZGIGM**

IZ PRAKSE

**Odškodnina neizbranemu
ponudniku v postopku javnega
naročanja**

SODNA PRAKSA

**SODBA V ZADEVI C-266/22
- izključitev gospodarskih
subjektov**

INTERVJU - MAG. GREGOR FICKO, DIREKTOR ZBORNICE ZA GRADBENIŠTVO IN INDUSTRIJO GRADBENEGA MATERIALA (ZGIGM) PRI GOSPODARSKI ZBORNICI SLOVENIJE

Po osnovni izobrazbi je univerzitetni diplomirani inženir gradbeništva z zaključenim magistrskim študijem gradbeništva. Po zaključku študija se je kot mlad inženir zaposlil v gradbeni operativi, in sicer v GIP Gradis Ljubljana, kjer se je zelo hitro začel ukvarjati s projektnim vodenjem pri gradnji objektov. V tem času je sodeloval pri operativnem izvajanju in vodenju številnih velikih investicijskih projektov industrijskih, prometnih, stanovanjsko-poslovnih in hidroenergetskih gradenj. Od leta 1994 je v Družbi za državne ceste, d. o. o., aktivno sodeloval pri operativnem izvajanju nacionalnega programa izgradnje avtocest, kjer se je ukvarjal s pripravo projektno-tehnične, investicijske, razpisne in planske dokumentacije ter vodenjem strokovnega nadzora nad gradnjo avtocest v Mariboru in okolici. Leta 2002 se je zaposlil na Ministrstvu za promet, kot vodja sektorja za avtoceste, zadolžen za izvajanje nacionalnega programa izgradnje avtocest, leta 2008 pa je prevzel vodenje Direkcije RS za ceste, kjer je bil zadolžen za vodenje, načrtovanje, organiziranje in usklajevanje upravnega in strokovno-projektnega dela direkcije na več kot 6.000 km državnega cestnega omrežja. V vsem tem obdobju je na področju prometne infrastrukture vodil številne investicijske projekte po načelih FIDIC-a. Je avtor Resolucije o Nacionalnem programu izgradnje avtocest iz leta 2004 ter številnih drugih programskih dokumentov, po katerih je država v tistem obdobju uspešno izvedla številne investicijske projekte na področju cestno-prometne infrastrukture. V začetku leta 2015 je svojo profesionalno pot usmeril na področje komunalnega gospodarstva in prevzel vodenje Javnega komunalnega podjetja Radlje ob Dravi, ki ga je uspešno vodil do oktobra 2020, ko je na povabilo upravnega odbora prevzel vodenje Zbornice za gradbeništvo in industrijo gradbenega materiala pri GZS, kjer deluje še danes.

Kakšno je trenutno stanje gradbeništva v Sloveniji, kakšen tržni delež zajema? Zakaj je panoga z nacionalnega vidika pomembna?

Za lansko leto so podatki o poslovanju gradbeništva še v pripravi, sledila bo podrobna analiza. Predvidevamo pa, da bodo podatki na dokaj podobni ravni kot so bili leta 2023, edino realizacija prihodkov bo v primerjavi z letom poprej okrog 10 % nižja, to je sedaj že jasno. V skupni gradbeni dejavnosti je leta 2023 delovalo

8.668 registriranih družb, panoga pa je v gradbeništvo in industriji gradbenega materiala ustvarila za 9.770,0 milijarde evrov prihodkov ter 9.305,6 milijarde evrov odhodkov, kar pomeni, da je neto čisti dobiček v panogi znašal 464,403 milijona evrov. Vrednost gibanja dodane vrednosti na zaposlenega v skupni gradbeni dejavnosti je znašala 45.629 evrov. Povprečno število zaposlenih delavcev po opravljenih urah je v letu 2023 znašalo 54.176 zaposlenih. Med vsemi klasificiranimi gospodarskimi panogami, ki jih je

19, se je gradbeništvo v letu 2023 uvrstilo na visoko 4. mesto. Pred njim so bile uvrščene samo trgovina, predelovalne dejavnosti ter oskrba z energenti.

Smo pa v gradbeništvo že poldrugo leto zelo zaskrbljeni. Kot rečeno je v lanskem letu panoga v primerjavi z realizacijo opravljenih gradbenih del leto poprej zabeležila kar 10-odstotni padec, pa tudi letošnji trenutni rezultati niso najbolj vzpodbudni. Vrednost gradbenih del je bila po podatkih SURS tudi v

mag. GREGOR FICKO
direktor ZGIGM

Avtorica intervjuja je
mag. MARIJA
BUKOVEC MAROVČ

letošnjem februarju nižja, in sicer za 4,1 % od vrednosti del, opravljenih v predhodnem mesecu in kar za 10,8 % od vrednosti del, opravljenih v istem mesecu lanskega leta. Vrednost gradbenih del, opravljenih v prvih dveh mesecih letošnjega leta, je bila v primerjavi z letom prej nižja kar za 4,3 %. Vsi ti kazalniki so znak za resen alarm v državi, predvsem vladi, da se lansko leto ne ponovi in še posebej, da se ne ponovi čas izpred poldruga desetletja, ki se je začel ravno s takšnimi kazalci, rezultat ignorance opozoril gradbenikov pa je bil popoln zlom gradbeništva, od katerega si še nismo opomogli vse do danes.

Kaj je na področju gradbenega gospodarstva najbolj zaznamovalo preteklo poslovno leto? Najbolj vzpodbuden statističen podatek prav gotovo pomeni umiritev več desetodstotne rasti cen gradbenih materialov polizdelkov in izdelkov, tako na slovenskem kot tudi na tujih trgih. Še vedno pa se niso umirile cene energentov in stroškov dela, čeprav je bila njihova rast manjša kot v preteklih treh letih. So pa nominalne vrednosti stroškov materialov, energentov in dela še vedno daleč od tistih iz začetka leta 2019, ko so se vsesplošne gospodarske težave zaradi izbruha covid-19 začele. Toda bolj, kot pogoji poslovanja slovenskega

gradbeništva, so zaskrbljujoče gospodarske napovedi za leti 2025 in 2026. Največji trend ohlajanja tako celotnega gospodarstva kot tudi gradbenega sektorja še vedno doživljata Nemčija in Avstrija, od katerih je slovensko gospodarstvo še kako odvisno. Obe državi sta že nekaj časa v t. i. tehnični recesiji. To se odraža tudi na našem trgu, saj je bilo zasebnih investicijskih vlaganj v gospodarskem sektorju, zelo navezanem na avstrijski in nemški trg, v lanskem letu bistveno manj, kot v predhodnih letih.

Žal dinamika javnih naročil že od začetka lanskega leta ni spodbudna. Predlanske poplave so dodobra spremenile predvsem tiste državne projekte, ki so večinoma financirani z lastnimi sredstvi države, iz državnega proračuna. Skrbijo tudi gospodarski trendi v naši sosesčini, predvsem v Avstriji in Nemčiji, ki sta največja slovenska gospodarska partnerja. Zdrs teh dveh gospodarstev v recesijo bi naši državi povzročil velike težave. Zato kot eno najučinkovitejših zdravil za ohranjanje gospodarske rasti še vedno velja znano keynesiansko pravilo, ko se gospodarstvo ohlaja, mora država z vlaganji omogočati razvoj gradbeništva, ki s svojim multiplikativnim delovanjem napaja druge industrijske panoge ter s tem zavira ohlajanje gospodarstva. To

pa je tudi glavni namen zatega investicijskega pravila, ki ga je ravno z namenom ohranjanja stabilne gospodarske rasti pred osmimi leti pripravila Gospodarska zbornica Slovenije. Z upoštevanjem njegovih ekonomskih zakonitosti bi ohranjali gradnjo državne infrastrukture na linearni ravni, to je brez velikih nihanj, kot se je to dogajalo pred poldrugim desetletjem.

Vlada kljub večkratnim opozorilom žal še vedno ni uspela pripraviti dolgoročnega, predvsem pa vzdržnega investicijskega načrta, ki bi ga na področju energetike, prometa, izobraževanja, kulture ter stanovanjske in socialne politike izvedla v naslednjih 10 do 15 letih. S pripravo dolgoročne strategije razvoja panoge bi namreč končno dobili jasno sliko o načrtih države glede izvajanja državnih investicij, njihovi dinamiki, potrebnih kapacitetah v dejavnosti, vlaganjih v razvoj in delovna mesta, izobraževanje in usposabljanje ter razvoj tehnične regulative in standardov. Strategija bi podjetjem in socialnim partnerjem ter izobraževalnemu sistemu v gradbeništvo morala podati jasne usmeritve za postavitev njihovih ciljev in oblikovanje izvedbenih programov, zato morajo biti v strategiji razvoja dejavnosti gradbeništva postavljeni jasni

strateški cilji, kazalniki in napovedi rezultatov, tudi z vidika t. i. zelenega in pametnega gradbeništva. Vse to je za normalni razvoj gradbeništva ter za načrtovanje in zagotavljanje potrebnih resursov, tako človeških kot tudi materialnih in navsezadnje finančnih, izredno pomembno. Očitno pa države glavni namen in cilj zlatega investicijskega pravila, da bi končno dosegli uravnoteženo finančno načrtovanje državnih investicij, ne zanima preveč. Tudi to ne, da bi s kontinuiranim spoštovanjem zlatega investicijskega pravila zagotovili njihovo kontinuirano izvajanje v točno določenih časovnih in finančnih okvirjih ter se izognili nekonsistentnemu in nesmotrnemu investicijskemu načrtovanju.

S kakšnimi izzivi se gradbeniki srečujejo pri pridobivanju poslov prek javnih naročil, kako je s konkurenco, domačo in tujo? Ali je določba v zakonu, po kateri je vodja gradnje reguliran poklic, res potrebna, saj nedvomno vpliva na konkurenco (npr. Hrvati takšne zaščite tega nimajo), ker se zahteva znanje slovenščine? Kako je z očitki o prilagojenosti razpisov našim izvajalcem?

Vstop gradbenih podjetij na tuje gradbene trge je v večini držav Evropske unije zelo otežen, kljub temu, da na njenem celotnem področju že od leta 2014 velja enotna direktiva o javnem naročanju. Države se zelo zavedajo, kako je gradbeništvo pomembno za razvoj in rast domačega gospodarstva in zato se do te pomembne, predvsem pa multiplikativne gospodarske panoge obnašajo zaščitniško. Protekcionizem na teh trgih ni nič posebnega, čeprav je vešče skrit v veljavni zakonodaji o javnem naročanju, predvsem pa v razpisnih pogojih, ki jih tuji ponudniki morajo izpolnjevati. Slovensko gradbeništvo prispeva med 6 in 7 % k vsakoletnemu BDP države, pa vendar nekateri slovenski politiki k nam zelo radi

vabijo tujo gradbeno konkurenco. Še najhuje je, kadar gredo tovrstna vabila v države t. i. tretjega sveta, kot je npr. Kitajska. Takih neokusnih primerov je bilo v zadnjih letih kar nekaj. V Sloveniji bi se morali zavedati, da zaščita gradbeništva ne pomeni neupravičenega ščitenja panoge pred tujo konkurenco. Navsezadnje država izvaja več kot 75 % vseh investicij v gradbeništvo – okrog četrtnine odpade na zasebni sektor – in prav gotovo bi moral biti cilj vsake državne ekonomije, da velik del teh finančnih sredstev ostane doma. Omenil sem že prakso tujih držav, tudi članic Evropske unije, ki s svojim protekcionizmom naredijo vse, da tujim ponudnikom čim bolj omejijo možnosti, da bi se odločali za delo na njihovih trgih. Podobno bi morala ravnati tudi Slovenija.

Državljeni kot davkoplačevalci zaradi tega ne bi bili na slabšem, ker naši gradbinci cenovno nikakor niso dražji kot tujci, kvečjemu obratno. S podjetji iz držav zunaj Evropske unije, recimo s Kitajske in Turčije, ki prihajajo na slovenski trg z dumpinškimi cenami, si to lahko privoščijo zato, ker za njimi stoji matična država. Le ta jim pokrije vso izgubo, ki jo tukaj naredijo. Njihov primarni cilj namreč ni, da pridejo sem delati dobiček, ampak da si pridobijo reference na trgu Evropske unije in se tako dolgoročno

plasirajo nanj. Najbližja primera sta gradnja Pelješkega mostu s strani kitajskih podjetij na Hrvaškem, pri nas pa gradnja 2. tira med Divačo in Koprom ter druge cevi karavanškega predora s strani turških izvajalcev. In prav z vidika odhoda turškega podjetja Yapi Merkezi iz gradbišča 2. tira bo sedaj zanimivo na eni strani opazovati, kako bo slovenska država v tem primeru odreagirala, predvsem pa, kako bo zaščitila tako projekt kot tudi upnike turškega podjetja, na drugi strani pa, kakšen odnos bo s svojim podjetjem, ki je v težavah, vzpostavila turška država. Obisk turškega ministra za infrastrukturo pri nas je že nakazal, da bo Turčija Yapi Merkeziju pristopila s podporo.

Tukaj bi želel poudariti še nekaj. Evropska unija je zaradi zaščite evropskega gradbeništva sprejela evropsko direktivo, ki dovoljuje gradbenim podjetjem iz nečlanic Evropske unije vstop na njen trg pod zelo strogimi in težkimi pogoji. Ko je Hrvaška oddala gradnjo Pelješkega mostu kitajskemu podjetju, je v Evropski uniji marsikdo dvignil obrvi. Že dolgo vemo, da so v posameznih državah, pa tudi širše, tovrstne možnosti pridobitve tako velikih projektov na javnih natečajih dosti bolj omejene ter protekcionirane, kot pri nas. In razumeti moramo, zakaj gradbeniki tako zagovarjamo zaščito domačega trga s strani države. V

Sloveniji je pred desetimi leti prišlo do popolnega zloma gradbeništva. Panoga se je popolnoma sesula. Številna gradbena podjetja z referencami, ki so potrebne za izvedbo velikih projektov, so šla v stečaj. Zdaj imamo sicer nova gradbena podjetja, ki so zrasla na pogorišču prejšnjega propada, vendar to sedaj ne pomeni, da vsem skupaj, ki smo odgovorni za razvoj gradbeništva kot ene najpomembnejših gospodarskih panog, ni treba razmišljati, kako poskrbeti, da se propad ne ponovi.

Zelo dobro vem, da razpisi pri nas niso prilagojeni oziroma pisani na kožo slovenskim gradbincem. Nasprotno, še vedno je najnižja cena edino zveličavno merilo na naših razpisih in priznati moramo, da takšna razpisna določila od ponudnikov ne zahtevajo ravno velikega razmišljanja, recimo, kako s primernejšo tehnologijo gradnje, kot jo je predvidel naročnik, ali pa z boljše koncipirano dinamiko gradnje, na razpisu pridobiti dodatne točke, ki bi najkvalitetnejšemu od ponudnikov prinesla zmago na javnem naročilu.

Omenili ste regulacijo poklica vodje del, ki po naših predpisih mora znati slovenski jezik. Težko si predstavljam, da bi vodja del katerekoli faze gradnje hodil po gradbišču s prevajalcem in se z njegovo pomočjo pogovarjal z nadzornikom, projektantom

ali celo z investitorjem. Znanje domačega jezika je v vsaki pravno urejeni državi pogoj, o katerem se ne razpravlja. Tudi na Hrvaškem – zelo dobro poznam pogoje delovanja gradbenega sektorja pri naših sosedih – brez znanja hrvaškega jezika ne boš mogel kaj dosti narediti.

Pri tem bi rad opozoril na najnovejšo namero Ministrstva za naravne vire in prostor, ki v novem predlogu Gradbenega zakona celo želi dodatno omejiti kakršnokoli preverjanje poklicnih kvalifikacij za vodje del pri vpisu v imenik vodij del, ki za določen čas, npr. za tri mesece – pridejo v Slovenijo opravljati to zahtevno delo. A veste, kaj to pomeni? Kdo bo jamčil za nekoga, ki bo kot vodja del prišel k nam npr. iz Kosova? Kako bomo vedeli, kaj tak človek v resnici zna in kakšna je njegova strokovnost in kvalifikacijska usposobljenost? Včasih imam občutek, da je pri nas uradništvo, ki pripravlja zakone, popolnoma izgubilo občutek, kaj je prav in kaj ne in da prav kličemo nesrečo nad nas. Očitno nas posledice predlanskih poplav, ki so tako velike tudi zaradi marsikatero napačne odločitve na nivoju države, niso kaj dosti izučile.

Seveda ne moremo mimo konkurence podjetij iz tretjih držav, kaj v bistvu prinaša

sodba EU in ali gre na tej podlagi pričakovati omejitve pri sodelovanju teh izvajalcev, zakaj bi bilo to smiselno (če tako menite)? Mogoče kaj o neobičajno nizkih cenah? In kako naprej.

Evropsko sodišče je oktobra 2024 razsodilo, da gospodarski subjekti iz tretjih držav, ki z Evropsko unijo niso sklenili mednarodnega sporazuma o javnem naročanju, ne morejo uveljavljati enake obravnave ali se sklicevati na določbe direktiv EU o javnem naročanju. To pomeni, da nimajo pravice zahtevati enakega dostopa do postopkov javnega naročanja kot ponudniki iz držav članic Evropske unije ali tretjih držav, ki so podpisnice takih sporazumov. To pomeni, da je v odsotnosti mednarodnega sporazuma odločitev o vključitvi ponudnikov iz tretjih držav v postopek javnega naročanja prepuščena presoji naročnika, ki mora to odločitev sprejeti za vsak primer posebej.

Ta sodba jasno določa, da ponudniki iz tretjih držav brez ustreznega sporazuma z Evropsko unijo nimajo zagotovljenega dostopa do postopkov javnega naročanja na njenem območju. Čeprav jih naročniki lahko vključijo v postopek, ti ponudniki nimajo pravice do pravnega varstva na podlagi zakonodaje Evropske unije in se lahko sklicujejo le na nacionalno zakonodajo države članice, kjer poteka postopek. To pomeni, da je njihova pravna zaščita omejena in da so odvisni od odločitev posameznih naročnikov. Naročniki bodo sedaj zaradi te sodbe pri presojanju o izpolnjevanju teh pravil s strani ponudnikov iz držav tretjega sveta bolj suvereni. Osebo sicer nisem pristaš omejevanja konkurence z nekimi posebnimi prijemi, pomembno pa je, da za vse ponudnike - domače in tuje - veljajo enaka, predvsem pa jasno določena, transparentna in poštena pravila igre v okviru razpisnega postopka in da je vsako dumpinško ali kakršnokoli drugo izigravanje teh pravil v kali onemogočeno in tudi sankcionirano.

Ključno vprašanje za gradbeništvo pa je, kako naprej v prihodnost. V panogi se vedno bolj zavedamo pomena trajnostne in energetske učinkovite gradnje. K temu sta precej prispevali tako gradbena kot okoljska zakonodaja, ki sta v ospredje postavili pogoje zniževanja ogljičnega odtisa tako pri gradnji kot uporabi stavb, pa tudi drugih infrastrukturnih projektov. Eden od ključnih izzivov zelenega in pametnega gradbeništva je gradnja takšnih objektov, ki bodo energetske samooskrbni s pomočjo naravnih obnovljivih energijskih virov. Največji ogljični odtis poleg prometa namreč prispeva poraba energentov v stavbah.

Seveda pa moramo v proces priprave investicijskih projektov na področju stavbarstva vključevati vse deležnike: poleg investorjev morajo v vrednostni verigi zelenih in pametnih gradenj enakovredno sodelovati tako projektanti in izvajalci, pa tudi vzdrževalci in upravljalci ter navsezadnje še uporabniki. Samo tako bomo dosegli optimizacijo poslovanja, višjo dodano vrednost in večjo konkurenčnost gradbene panoge. Zelo pomembna v tem procesu bo tudi digitalizacija slovenskega gradbeništva. Najprej pri izobraževanju in usposabljanju, nato pri projektiranju in pri sami gradnji. V Sloveniji že delujejo tako projektivna kot tudi izvajalska podjetja, ki tehnologijo BIM, to osnovno platformo digitaliziranega gradbeništva, obvladajo, zato imajo zaradi tovrstne opremljenosti in znanja tehnološko prednost pred drugimi podjetji.

Gospodarstvo, ki je vezano na gradbeno dejavnost, upravičeno pričakuje, da bo država kot največji investitor v gradbeništvo v sodelovanju z njim pripravila strategijo razvoja dejavnosti gradbeništva do leta 2050, ki bo omogočila, da bomo vsi, ki delujemo v panogi, dobili jasno sliko o investicijah države, njihovi dinamiki, potrebnih kapacitetah v dejavnosti, vlaganjih v razvoj in delovna mesta, izobraževanje in usposabljanje ter razvoj tehnične

regulative in standardov. Strategija bi podjetjem in socialnim partnerjem ter izobraževanju morala podati jasne usmeritve za postavitev njihovih ciljev in oblikovanje izvedbenih programov, zato morajo biti v strategiji razvoja dejavnosti gradbeništva postavljeni jasni strateški cilji, kazalniki in napovedi rezultatov, tudi z vidika t. i. zelenega in pametnega gradbeništva.

Slovensko gradbeništvo potrebuje kakovostne kadre, ki jih bo potrebno tudi ustrezno nagrajevati. Zato bo treba zagotoviti kakovostna, strokovna in varna delovna mesta. Pri tem bosta potrebni tudi podpora in sodelovanje države. Socialni standard zaposlenih v gradbeništvo bo treba dvigniti na ustrezno raven, da bomo v gradbeništvo lahko zaposlovali domačo delovno silo. Država bo morala podpreti podjetja in njihove potrebe po odpiranju delovnih mest v gradbeništvo v Sloveniji, z izvajanjem ustreznega inšpekcijskega nadzora za preprečevanje neustreznih poslovnih praks pri uvozu poceni delovne sile s pomočjo posrednikov iz tujine. Razmere, ki jih je na slovenskem trgu gradenj ustvarila praksa izvajanja javnih naročil, prav tako niso ustrezne. Posledica trenutne prakse je zniževanje vlaganj v kadre, v njihovo izobraževanje, usposabljanje in napredovanje, kar ustvarja velik

razkorak med potrebami slovenskih gradbenih podjetij in željami mladih, da bi delali v poklicih, ki bi jim omogočali osebni razvoj, poklicno napredovanje in primerno plačilo. Posledice, ki se kažejo predvsem v pomanjkanju kvalitetnega tehničnega in inženirskega kadra, so žal že vidne.

Projektivna in gradbena podjetja le s težavo pridobivajo ustrezne tehnične in inženirske kadre, ki bi jih lahko uporabila v gradbeni projektivi in operativi. Poklic gradbenika bo na vseh strokovnih nivojih moral postati privlačnejši in atraktivnejši, kot je sedaj. Gradbeno gospodarstvo bo moralo ustvariti pogoje za štipendiranje nadarjenih dijakov in študentov, pripraviti pa bo potrebno tudi ustrezne marketinške predstavitve gradbeništva, posodobiti učne programe, predvsem z uvedbo digitalnega gradbeništva, ki je pred vrati, država pa bo morala omogočiti ustanovitev paritetnega sklada za gradbeništvo, ki ga Slovenija kot ena redkih evropskih držav še nima. S temi koraki bomo šele zagotovili, da bo dotok kvalitetnih, strokovno izobraženih kadrov v panogi na takšnem nivoju, kot smo ga poznali v osemdesetih in devetdesetih letih prejšnjega stoletja. ■

SODBA V ZADEVI C-266/22 (CRRC QINGDAO SIFANG CO. LTD) - IZKLJUČITEV GOSPODARSKIH SUBJEKTOV IZ TRETJIH DRŽAV V POSTOPKIH JAVNEGA NAROČANJA

Sodba Sodišča Evropske unije (v nadaljevanju: SEU) v zadevi C-266/22 obravnava vprašanje izključitve gospodarskega subjekta iz tretje države, ki z Evropsko unijo (EU) ni sklenila mednarodnega sporazuma o vzajemnem in enakopravnem dostopu do javnih naročil. Sodba pomeni pomemben korak k utrjevanju enotne trgovinske politike EU, obenem pa omejuje nacionalno samovoljo s tem, ko poudarja, da so odločitve o dostopu tretjih držav v izključni pristojnosti Unije.

VIDA KOSTANJEVEC
univ.dipl.prav.

Dejansko stanje in spor o glavni stvari

Romunski organ za reformo železnic (ARF) je 3. aprila 2020 začel odprti postopek javnega naročanja za nakup 20 novih medregionalnih električnih veččlenskih enot ter storitev vzdrževanja in popravil za te vlake. Do roka (19. aprila 2021) sta ponudbi oddala dva ponudnika – konzorcij, sestavljen iz kitajske družbe CRRC Qingdao Sifang Co. Ltd kot vodilne družbe in romunske družbe Astra Vagoane Călători SA (v nadaljevanju: konzorcij) ter italijanska družba Alstom Ferroviaria SpA.

Med postopkom javnega naročanja, natančneje 5. aprila 2021, je v Romuniji začela veljati izredna uredba vlade št. 25/2021 (OUG št. 25/2021), ki je spremenila romunski zakon o javnem naročanju.¹ Ključna sprememba se je nanašala na opredelitev pojma »gospodarski subjekt«, ki po novem ni več vključeval subjektov iz držav, ki niso članice EU, Evropskega gospodarskega prostora (EGP) ali tretjih držav, ki z EU nimajo sklenjenih mednarodnih sporazumov o vzajemnem in enakopravnem dostopu do javnih

naročil (sprememba romunske zakonodaje je bila odziv na vse večjo prisotnost ponudnikov iz tretjih držav, ki ne zagotavljajo vzajemnih pogojev na svojih trgih). V skladu z novo definicijo bi lahko gospodarski subjekti iz tretjih držav sodelovali v postopkih javnega naročanja samo, če bi imeli sedež v:

- državi članici EU;
- državi članici EGP;
- tretjih državah, ki so ratificirale

Sporazum o vladnih naročilih Svetovne trgovinske organizacije (GPA);

- tretjih državah pristopnicah k EU;
- tretjih državah, ki so z EU sklenile druge mednarodne pogodbe za omogočanje prostega dostopa na trg javnih naročil.

ARF je 2. novembra 2021 sprejel odločitev, s katero je konzorcij izključil iz postopka, naročilo pa